

RADA MIEJSKA W KĘTRZYNIE

Komisja Rewizyjna

10 listopada 2024 r.

SPRAWOZDANIE

Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej z przeprowadzonej kontroli realizacji zadań Gminy Miejskiej Kętrzyn w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.

Komisja Rewizyjna Rady Miejskiej w Kętrzynie, w składzie:

Zbigniew Nowak – przewodniczący
Ryszard Szymański – zastępca przewodniczącego
Małgorzata Bylicka – członek
Marzena Gajek – członek
Mateusz Lachowski – członek

przeprowadziła w dniach 11-23 października 2024 r. kontrolę w zakresie organizacji systemu zarządzania kryzysowego oraz ochrony ludności w Gminie Miejskiej Kętrzyn. Podstawę kontroli stanowił plan pracy Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Kętrzynie na 2024 rok, przyjęty uchwałą Nr LXXX/609/2023 z dnia 21 grudnia 2023 r. Kontrolę, Komisja przeprowadziła przy udziale inspektora ds. zarządzania kryzysowego i obronności pana Wojciecha Żuka. Kontrola obrazuje aktualny stan obszaru zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, przy czym niektóre zagadnienia oceniła w oparciu o funkcjonowanie badanego zagadnienia w latach 2019-2023.

Zakres kontroli obejmował:

1. Organizacja systemu zarządzania kryzysowego w Gminie Miejskiej Kętrzyn
 - a) plan zarządzania kryzysowego,
 - b) zespół zarządzania kryzysowego,
2. Organizacja systemu ochrony ludności w Gminie Miejskiej Kętrzyn
 - a) plan w zakresie ochrony,
 - b) miejsca schronienia ludności,
3. Finansowanie zadań w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.

Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. poz. 721) - u.s.g.
2. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 122; z 2024 r. poz. 834, 1222, 1473) - u.z.k.
3. Zarządzenie Burmistrza Miasta Nr 189/2019 z 31.07.2019r.
4. Zarządzenie Burmistrza Miasta Nr 11/20 z 8.012.2020 r.
5. Zarządzenie Burmistrza Miasta Nr 278/2023 z dnia 30.10.2023 r.
6. Zarządzenie Burmistrza Miasta Nr 300/2023 r. z dnia 28.11.2023 r.

Opis przedmiotu kontroli

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 122; z 2024 r. poz. 834, 1222, 1473), sytuację kryzysową należy rozumieć jako „sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków.” Zatem ustawa tworzy system zarządzania kryzysowego na wypadek

wystąpienia zagrożeń wymagających podjęcia szczególnych działań, zwłaszcza ze strony organów administracji publicznej i Sił Zbrojnych RP, w sytuacjach które nie spełniają przesłanek wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych (stanu wojennego, stanu wyjątkowego lub stanu klęski żywiołowej). Aby skutecznie zapobiegać, przewidywać i szybko reagować na różne zagrożenia, konieczne jest tworzenie odpowiednich systemów i struktur zdolnych do reagowania i skutecznego przeciwdziałania występującym zagrożeniom. Jednym z takich systemów jest zarządzanie kryzysowe, będące integralną częścią procesu utrzymywania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej. Rola zarządzania kryzysowego, jego cele i funkcje są ze sobą ściśle powiązane i tworzą całościowy komponent będący odpowiedzialny za stabilizację i bezpieczeństwo kraju. Na sytuacje kryzysowe składają się wszystkie rodzaje zagrożenia powodowane zarówno przez siły natury, jak i działalność człowieka. Główne cele zarządzania to: zapewnienie bezpieczeństwa ludności zamieszkującej dany teren przez minimalizację potencjalnych zagrożeń; sprawne, skuteczne przeprowadzenie działań w przypadku zagrożeń oraz ich neutralizacja i przywrócenie stanu sprzed kryzysu. Zarządzanie kryzysowe umożliwia zarówno planowanie, jak i realizację wyznaczonych celów na wszystkich jego etapach a wraz z podejmowanymi działaniami, wpływa na sytuację bezpieczeństwa, stabilności i poziom przygotowania na możliwość wystąpienia kryzysu na obszarze państwa i poszczególnych jednostek jego struktury administracyjnej.

W polskim systemie zarządzanie kryzysowe obejmuje działania odpowiednie do rozwoju sytuacji, będącej następstwem zagrożenia, mające zarówno charakter prewencyjny, organizatorski jak i porządkowy. Przyjęte w naszym kraju standardy ujęte zostały w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, uwzględniające także wszystkie zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w Systemie Reagowania Kryzysowego NATO. Przyjęty w Polsce system zarządzania kryzysowego, wpisujący się w kompleksowy system bezpieczeństwa państwa, zaprojektowany w oparciu o podział administracyjny kraju określa organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego oraz ustala zadania i zasady działania, jak również zakres odpowiedzialności za ich realizację. Zarówno organy administracji państwowej, jak i samorządowej powinny realizować działania zapobiegające powstawaniu sytuacji kryzysowych i nie dopuszczać do pojawiania się zagrożeń. Punkt wyjścia do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego przez burmistrza stanowi art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym obejmujący sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej. dopełnieniem zadania wynikającego z w/w ustawy są kompetencje przyznane burmistrzowi na mocy art. 19 ust. 2 i art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy o zarządzaniu kryzysowym, które łącznie tworzą całkowity zakres zadań wykonywanych przez burmistrza w zakresie zarządzania kryzysowego.

Zgodnie zatem z art. 19 ustawy, organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie miasta jest burmistrz, do którego zadań należy:

- 1) kierowanie monitorowanie, planowanie, reagowanie i usuwanie skutków zagrożeń na terenie gminy;
- 2) realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, w tym:
 - a) realizacja zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego,
 - b) opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu zarządzania kryzysowego;
- 3) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego;
- 4) wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta;

- 5) zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- 6) współdziałanie z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie przeciwdziałania, zapobiegania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- 7) organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Zgodnie z ustawą, zadania powyższe burmistrz ma wykonywać przy pomocy komórki organizacyjnej urzędu miasta, właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego oraz miejskiego zespołu zarządzania kryzysowego. Natomiast art. 20 ustawy określa katalog zadań, jakie burmistrz powinien realizować na obszarze miasta:

- 1) całodobowe alarmowanie członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, a w sytuacjach kryzysowych zapewnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji oraz dokumentowania prowadzonych czynności;
- 2) współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- 3) nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- 4) współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- 5) współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- 6) realizację zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Burmistrz, na obszarze miasta, jest także organem właściwym do zarządzania, organizowania i prowadzenia szkoleń, ćwiczeń, treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy. Wśród kompetencji burmistrza można również wyróżnić przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

I. Organizacja systemu zarządzania kryzysowego w Gminie Miejskiej Kętrzyn

W Gminie Miejskiej Kętrzyn zadania w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności realizuje Burmistrz Miasta. Zadania powyższe Burmistrz wykonuje przy pomocy komórki organizacyjnej, właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego, którą aktualnie jest Straż Miejska. Do końca października 2023 r. Burmistrz zadania te wykonywał przy pomocy samodzielnego stanowiska ds. wojskowych, zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i ochrony informacji niejawnych. Zarządzeniem Burmistrza Miasta Nr 278/2023 z dnia 30.10.2023 roku w sprawie zmiany w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miasta Kętrzyn, zlikwidowane zostało samodzielne stanowisko a zadania w zakresie zarządzania kryzysowego usytuowane zostały w strukturze organizacyjnej Straży Miejskiej. Zarządzenie określało jednocześnie niżej wymieniony katalog zadań:

- 1) zarządzania kryzysowego określone ustawą,
- 2) udzielania zezwoleń na organizację imprez masowych, a także spraw dotyczących zgromadzeń odbywających się na terenie Miasta,
- 3) pozamilitarnych przygotowań obronnych i ich koordynacji w wydziałach Urzędu i miejskich jednostkach organizacyjnych,
- 4) powszechnego obowiązku obrony i obrony cywilnej,

- 5) planowania rozwoju, rozbudowy, administrowania i eksploatacji infrastruktury technicznej zarządzania systemów bezpieczeństwa,
- 6) zapewnienie ochrony informacji niejawnych, w tym stosowanie środków bezpieczeństwa fizycznego,
- 7) kontrola ochrony informacji niejawnych i przestrzeganie przepisów o ochronie tych informacji,
- 8) okresowa kontrola ewidencji, materiałów i obiegu dokumentów,
- 9) opracowywanie planu ochrony informacji niejawnych i nadzorowanie jego realizacji,
- 10) szkolenie pracowników w zakresie ochrony informacji niejawnych,
- 11) opracowanie planu postępowania z materiałami zawierającymi informacje niejawne stanowiące tajemnicę państwową w razie wprowadzenia stanu nadzwyczajnego,
- 12) podejmowanie działań zmierzających do wyjaśnienia okoliczności naruszenia przepisów o ochronie informacji niejawnych,
- 13) prowadzenie zwykłych postępowań sprawdzających,
- 14) prowadzenie spraw związanych z realizacją zadań gminy z zakresu działalności Ochotniczej Straży Pożarnej.

Jednocześnie stosowne zmiany do Regulaminu Straży Miejskiej wprowadzone zostały zarządzeniem Burmistrza Miasta Nr 300/2023 r. z dnia 28.11.2023 r. które określają niżej wymieniony katalog zadań z zakresu zarządzania kryzysowego:

1. Organizacja i realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego zgodnie z określonymi zadaniami ustawowymi, przygotowanie, aktualizacja i przedstawianie wymiennych planów zarządzania kryzysowego, opracowywanie i wdrażanie procedur na wypadek wystąpienia zagrożeń infrastruktury krytycznej i jej odtwarzanie.
2. Organizacja i realizacja zadań z zakresu obrony cywilnej zgodnie z określonymi zadaniami. Prowadzenie i współpraca ze Starostwem Powiatowym i Wojskową Komendą Uzupełnień w sprawach związanych z kwalifikacją wojskową na poziomie Gminy Miejskiej Kętrzyn.
3. Organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony informacji niejawnych zgodnie z określonymi zadaniami ustawowymi, zapewnienie ochrony informacji niejawnych, ochrony systemów teleinformatycznych, kontrola ochrony informacji niejawnych. Przeprowadzanie szkoleń pracowników w zakresie ochrony informacji niejawnych. Opracowywanie planu postępowania z materiałami zawierającymi informacje niejawne, stanowiące tajemnicę państwową w razie wprowadzenia stanu najwyższego.
4. Udzielanie zezwoleń na organizację imprez masowych, a także spraw dotyczących zgromadzeń odbywających się na terenie miasta Kętrzyn.
5. Udział w koordynowaniu akcjami ratunkowymi w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz zdarzeń o znamionach sytuacji kryzysowej.
6. Opracowywanie dokumentów zapewniających sprawne wykonywanie zadań obronnych w wyższych stanach gotowości oraz dokumentacji stałego dyżuru.
7. Przygotowanie dokumentacji oraz sił i środków do ochrony Urzędu Miasta Kętrzyn na czas zagrożenia i wojny.

W ocenie Komisji, usytuowanie obszaru zarządzania kryzysowego w strukturze organizacyjnej Straży Miejskiej jest rozwiązaniem błędnym i niespotykanym w urzędach gmin. W ostatnich kilku latach, obszar tych zadań przechodził zmiany organizacyjne. Do lipca 2019 zadania z zakresu zarządzania kryzysowego realizowane były w ramach samodzielnego stanowiska ds. wojskowych, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego (1/2 etatu). Zarządzeniem Burmistrza Nr 189/2019 z 31.07.2019 r. utworzony został Wydział Bezpieczeństwa i Obsługi, który funkcjonował do stycznia 2020 r., przy czym

jego powołanie nie było podyktowane wzrostem znaczenia zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej w realizowanej, przez ówczesnego burmistrza, polityce bezpieczeństwa a bardziej polityką kadrową w Urzędzie Miasta. Wydział ten, po kilku miesiącach został zarządzeniem Burmistrza Nr 11/20 z 8.01.2020 zlikwidowany i ponownie utworzono samodzielne stanowisko ds. m.in. zarządzania kryzysowego, które zarządzeniem Burmistrza Nr 278/2023 zostało następnie zlikwidowane i jak wyżej wspomniano obszar zarządzania kryzysowego włączony został w strukturę organizacyjną i zadań Straży Miejskiej. Dokonywane, w tak krótkim okresie, zmiany świadczą o tym, iż obszar zarządzania kryzysowego i ochrony ludności, jako proces zarządzania bezpieczeństwem, był traktowany nieco instrumentalnie.

Komisja stoi na stanowisku, że obszar zarządzania kryzysowego i ochrony ludności powinien być wyłączony ze struktury organizacyjnej Straży Miejskiej, a w Urzędzie Miasta powinna być powołana komórka organizacyjna, o której mowa w art. 19 ust.3 uzk, łącząca zadania wynikające z zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz ochrony informacji niejawnych.

Stanowisko inspektora ds. wojskowych, zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i ochrony informacji niejawnych pełni pan Wojciech Żuk, legitymujący się, w ocenie Komisji, należytą wiedzą merytoryczną oraz doświadczeniem, które winno gwarantować właściwą realizację zadań w tym obszarze zadań Miasta Kętrzyn.

A. Plan Zarządzania Kryzysowego

Główny element systemu zarządzania kryzysowego w Gminie Miejskiej Kętrzyn stanowi **Plan Zarządzania Kryzysowego Miasta Kętrzyn**, który jest dokumentem planistycznym, stanowiącym jedno z podstawowych narzędzi Burmistrza Miasta w przypadku wystąpienia zagrożenia. Istotą tego planu jest przygotowanie strategii działania, której celem jest przejęcie kontroli nad sytuacjami kryzysowymi w drodze zaplanowanych działań. Plan Zarządzania Kryzysowego przygotowany został przez Burmistrza Miasta pana Karola Lizureja w miesiącu kwietniu 2024 r. i zatwierdzony przez Starostę Kętrzyńskiego pana Michała Kochanowskiego.

W ocenie Komisji Plan sporządzony został zgodnie z wytycznymi określonymi w art. 5 ust. 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym i zawiera wszystkie elementy określone w art. 5 ust. 2 ustawy, a mianowicie:

1. Plan główny zawierający charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa, zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych a także zadania określone planami działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54, 834, 1089, 1222).
2. Zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, w tym zadania w zakresie monitorowania zagrożeń, tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków, uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej oraz zasady współdziałania między nimi, procedury reagowania kryzysowego, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych.
3. Załączniki funkcjonalne planu głównego określające m.in. procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, organizację łączności, organizację systemu

monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania, zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń, organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych, organizację ratownictwa, opieki medycznej, pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej, organizację ochrony przed charakterystycznymi dla danego obszaru zagrożeniami, wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w planie zarządzania kryzysowego oraz zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód.

Głównym celem tego planu jest przede wszystkim koordynacja zasad prowadzenia działań ratowniczych przez różne służby oraz określenie zasad współdziałania na szczeblu miasta a w razie potrzeb pomocy szczebla powiatu, natomiast w przypadku wystąpienia konieczności, pomocy szczebla wojewódzkiego. Plan ten został uzgodniony ze wszystkimi kierownikami jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie miasta Kętrzyn, w zakresie dotyczącym ich udziału w realizacji przedsięwzięć z niego wynikających.

W ocenie Komisji obowiązujący **Plan Zarządzania Kryzysowego**, zawierający wszystkie niezbędne elementy, daje możliwość monitorowania i wykrywania zagrożeń oraz podejmowania skutecznych działań eliminujących sytuacje i zdarzenia kryzysowe, które mogą zaistnieć na obszarze Gminy Miejskiej Kętrzyn.

B. Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego

Drugim elementem systemu zarządzania kryzysowego w Gminie Miejskiej Kętrzyn, objętym kontrolą, był Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego działający na podstawie art. 19 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy, który jest organem pomocniczym Burmistrza Miasta, powołanym w celu koordynowania działań w zakresie zarządzania kryzysowego. Zespół ten powołany został Zarządzeniem Burmistrza Miasta Nr 29 lutego 2024 r. W skład Zespołu wchodzi:

1. Burmistrz Miasta Kętrzyn – Przewodniczący Zespołu
2. Zastępca Burmistrza Miasta – Zastępca Przewodniczącego Zespołu
3. Inspektor art. zarządzania kryzysowego – Sekretarz Zespołu
4. Członkowie Zespołu
 - Sekretarz Miasta
 - Skarbnik Miasta
 - Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta
 - Naczelnik Wydziału Zarządzania Majątkiem Architektury i Urbanistyki
 - Naczelnik Wydziału Edukacji, kultury i Sportu
 - Naczelnik Wydziału Organizacyjnego
 - Naczelnik Wydziału Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska
 - Komendant Straży Miejskiej
 - Komendant Gminnej Ochrony Przeciwpowodziowej i Przeciwpowodziowej
 - Prezes PGK „Komunalnik” Sp. z o.o. w Kętrzynie
 - Prezes KEC „Komec” Sp. z o.o. w Kętrzynie
 - Prezes Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kętrzynie
 - Prezes KTBS Sp. z o.o. w Kętrzynie
 - Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kętrzynie
 - Dyrektor Kętrzyńskiego Centrum Kultury w Kętrzynie
 - Dyrektor Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie
 - Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kętrzynie
 - Dyrektor Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kętrzynie

- Dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy w Kętrzynie
- Kierownik Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Kętrzynie

Siedzibą Zespołu jest sala 108 Urzędu Miasta przy ul. Wojska Polskiego 11. Zarządzenie nie określa zapasowej siedziby Zespołu a jedynie wskazuje, że może to być inne miejsce wskazane przez Przewodniczącego Zespołu. Załącznikiem do zarządzenia, o którym wyżej mowa jest Regulamin Zespołu, określający organizację i tryb pracy a także zadania Zespołu, Sekretarza i Członków Zespołu. Ponadto Regulamin reguluje tryb oraz dokumentowanie jego pracy. Z wyjaśnień inspektora Wojciecha Żuka wynika, że w poprzednich latach posiedzenia Zespołu odbywały się dwa lub trzy razy w roku. Natomiast w 2024 r. posiedzenia Zespołu odbywają się raz w kwartale, a w przypadku konieczności częściej. Do czasu zakończenia kontroli odbyły się trzy posiedzenia Zespołu, tj w dniach: 16 stycznia, 21 maja i 23 września. Przedmiotem tych posiedzeń były następujące zagadnienia:

1. Bezpieczeństwo mieszkańców na bazie zdarzeń i działań w 2023 r. Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczej Straży Pożarnej i Komendy Powiatowej Policji w Kętrzynie.
2. Wpływ migracji obywateli Ukrainy na bezpieczeństwo w mieście.
3. Informacja o zabezpieczeniu miejsca dla poszkodowanych zdarzeniem kryzysowym (MOPS, UM).
4. Organizacja ćwiczeń w jednostkach organizacyjnych miasta w zakresie zasad udzielania pierwszej pomocy a także zasad ewakuacji na wypadek pożaru i zachowania na wypadek zagrożenia zdarzeniami kryzysowymi.
5. Omawianie systemu powiadamiania o zagrożeniach chemicznych, radiacyjnych art.
6. Aktualizacja planu dystrybucji preparatu stabilnego jodu na wypadek wystąpienia zagrożenia radiacyjnego na terenie miasta.
7. Aktualizacja Planu Zarządzania Kryzysowego.
8. Bezpieczne wakacje.
9. Analiza i omówienie sytuacji na przykładzie nawałnicy w lipcu 2024 r. na terenie gminy Barciany (działania Straży Pożarnej)
10. Przygotowanie miasta do sezonu jesienno-zimowego w kontekście zabezpieczenia dla osób bezdomnych, usuwania śniegu, akcja „czad”, przeglądy budynków, ptasia grypa.

Oceniając problematykę zarządzania kryzysowego w Gminie Miejskiej Kętrzyn, Komisja zwraca uwagę, że Miasto posiada spójny system planowania działań i reagowania na mogące zaistnieć sytuacje kryzysowe. Burmistrz Miasta, jako odpowiedzialny za realizację zadań w tym obszarze, ma w dyspozycji odpowiednie narzędzia i instrumenty w postaci wykwalifikowanych pracowników urzędu, Planu Zarządzania Kryzysowego, Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, która jest istotnym ogniwem w kompleksowym systemie bezpieczeństwa na obszarze Miasta, w tym w systemie zarządzania kryzysowego.

II. Organizacja systemu ochrony ludności w Gminie Miejskiej Kętrzyn

Zagadnienia obrony cywilnej w Polsce, do 22 kwietnia 2022 r., regulowały przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 tej ustawy burmistrz był szefem obrony cywilnej na obszarze miasta. W dniu 11 marca 2022 r. weszła w życie ustawa o Obronie Ojczyzny, która zlikwidowała praktycznie obronę cywilną w kraju i de facto ochronę ludności. Przestały także

obowiązywać wytyczne Szefa Obrony Cywilnej z 4 grudnia 2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego. Według stanu na dzień kontroli, projekt ustawy o *Ochronie ludności i obronie cywilnej* przechodzi proces legislacji. Jednym z celów kontroli było zatem ustalenie, w jakim stanie organizacyjnym w Gminie Miejskiej Kętrzyn znajduje się zagadnienie ochrony ludności, pomimo braku ustawowych uregulowań. Z wyjaśnień przedstawionych Komisji przez pana Wojciecha Żuka wynika, że sformalizowany system obrony cywilnej w rozumieniu ustawy obowiązującej do 2022 r. w Gminie Miejskiej Kętrzyn rzeczywiście nie istnieje z powodu braku uregulowań ustawowych określających zasady ochrony ludności czy innych przepisów. Pomimo braku rozwiązań prawnych, w ocenie inspektora pana Wojciecha Żuka, w przypadku wystąpienia sytuacji w tym obszarze, ochrona mieszkańców, do czasu wprowadzenia przepisów regulujących zagadnienie obrony cywilnej, realizowana będzie w oparciu o Plan Zarządzania Kryzysowego, co w ocenie Komisji, jest uzasadnionym rozwiązaniem. Natomiast dokumentem pomocniczym w realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej będzie Plan Obrony Cywilnej Miasta Kętrzyn z 2014 r. Ponadto miasto, na wypadek zagrożenia posiada zapasy w postaci: łóżek, pościeli, kocy termicznych i zwykłych czy zestawów osobistej ochrony, jak maski przeciwgazowe, a także sprzęt niezbędny w sytuacjach kryzysowych. W zasobach miasta dla potrzeb zarządzania kryzysowego znajduje się kilkadziesiąt sztuk odzieży ochronnej przed skażeniami chemicznymi (OP 1), która z uwagi na wiek nie nadaje się do użytkowania i wymaga utylizacji. Z wyjaśnień inspektora pana Wojciecha Żuka wynika, że aktualnie pion zarządzania kryzysowego nie dysponuje odpowiednim magazynem przygotowanym na przechowywanie posiadanego sprzętu i wyposażenia. Posiadany sprzęt przechowywany jest obecnie w kilku różnych miejscach na terenie Kętrzyna, niestety nie przystosowanych do tego celu.

Oceniając aktualny stan organizacji ochrony ludności i obrony cywilnej w Gminie Miejskiej Kętrzyn Komisja objęła również kontrolą zagadnienie miejsc schronienia mieszkańców. Z wyjaśnień inspektora Wojciecha Żuka wynika, że miasto Kętrzyn nie posiada schronów, jako budowli przeznaczonych do ochrony ludzi, zapasów materiałowych czy chroniących przed skutkami rażenia. Kętrzyn, jako miasto, liczące ponad 25 tys. mieszkańców, dysponuje 403 punktami doraźnego schronienia (MDS), którymi są piwnice w budynkach jednorodzinnych, wielorodzinnych czy w obiektach użyteczności publicznej. Są to jednak miejsca krótkotrwałego schronienia przed ewentualnymi skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych czy niektórymi środkami rażenia. Na dzień kontroli brak jest jednak rzeczywistych danych co do ilości osób, które MDS-y mogą przyjąć. Komisja dostrzega zatem konieczność, po wejściu w życie procedowanej aktualnie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, we współpracy z zarządcami nieruchomości wielorodzinnych, weryfikacji tych miejsc nie tylko pod kątem ilości osób, które te miejsca przyjmą, ale też i ich odpowiedniego wyposażenia.

III. Finansowanie zadań w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 u.z.k. finansowanie realizacji zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy, odbywa się w ramach budżetów gminy, w których, zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy, tworzy się rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości nie mniejszej niż 0.5% wydatków budżetu, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu. Wszelkie zaplanowane wydatki muszą być przedstawione w uchwale budżetowej oraz winny uwzględniać podział na planowane kwoty wydatków bieżących i wydatków majątkowych w układzie klasyfikacji budżetowej (dział 754 – *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa*, rozdział 75421 – *Zarządzanie*

kryzysowe. Natomiast na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe.

Dokonując oceny finansowania zadań w obszarze zarządzania kryzysowego Komisja, dla potrzeb prowadzonej kontroli, oparła ocenę tego zagadnienia o planowane i wykonane wydatki w latach 2020-2024. Z dokumentacji przedłożonej Komisji przez Skarbnika Miasta, wydatki w latach 2020-2024 (do listopada) przedstawia poniższa tabela:

Rok	Plan wydatków na zarządzanie. Kryzysowe [zł.]	Wykonane wydatki na zarządzanie kryzysowe [zł.]	Wykonanie [%]
2020	28 200,00	27 627,72	97,97
2021	5 000,00	4 247,81	84,96
2022	5 000,00	276,90	5,54
2023	27 350,00	18 633,13	68,13
2024	49 000,00	249,68	0,50
RAZEM	114 550,00	51 035,24	51,42

Źródło: dane Wydziału Zarządzania Finansami Miasta.

Jak wynika z analizy powyższego zestawienia, w latach 2020-2022 wydatki związane były z zakupem materiałów sanitarnych w związku z epidemią COVID 19. Natomiast w 2023 r. planowane środki na zarządzanie kryzysowe wydatkowano na zakup agregatu prądotwórczego, lamp ostrzegawczych, koce termiczne, koce zwykłe, szpadle i siekiery. Jeżeli chodzi o rok 2024 z planowanej kwoty **49 000,00 zł** przeznaczonej na zarządzanie kryzysowe, wyodrębniono kwotę **18 000,00 zł.** i przeniesiono uchwałą Rady Miejskiej Nr IV/36/2024 o zmianach w budżecie miasta z działu 754-75421 do działu 750-75023 na realizację zadania inwestycyjnego pn. Opracowanie dokumentacji projektowej na wykonanie przyłącza zasilającego budynek Urzędu Miasta Kętrzyn z agregatu prądotwórczego. Natomiast z pozostałej kwoty 31 000,00 zł. wydatkowano na dzień 30.10.2024 środki w wysokości **249,68 zł.**, które przeznaczono na zakup termosów, kubków ekologicznych oraz urządzenie do podgrzewania wody dla ekip biorących udział w akcjach kryzysowych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż Gmina Miejska Kętrzyn nie jest obszarem narażonym na częste zdarzenia i sytuacje kryzysowe, stopień finansowania, w ocenie inspektora pana Wojciecha Żuka, jest dostateczny i aktualnie zabezpiecza potrzeby. W jego ocenie potrzeby finansowe mogą wzrosnąć z chwilą wejścia w życie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.

Ocena końcowa

Zarządzanie kryzysowe to nierozzerwalny element systemu bezpieczeństwa i ochrony ludności. Miasto Kętrzyn jest właściwie przygotowane do przeciwdziałania mogącym zaistnieć sytuacjom kryzysowym poprzez prawidłową ocenę potencjalnych zagrożeń i odpowiadający tym zagrożeniom plan przedsięwzięć zmierzających do przejęcia kontroli nad nimi, w trybie zaplanowanych metod działań i środków. Gmina Miejska

Kętrzyn posiada zgodnie z obowiązującymi standardami, dobrze opracowany Plan Zarządzania Kryzysowego, określający potencjalne zagrożenia oraz Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego oraz jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej, które są instrumentami odpowiedzialnego za proces zarządzania Burmistrza Miasta Kętrzyn i dają rękojmię skutecznego przeciwdziałania kryzysom. Brak jest natomiast obecnie aktu prawnego, który w sposób kompleksowy regulowałby całokształt zagadnień związanych z szeroko rozumianą obroną i ochroną ludności, którego zarządzanie kryzysowe jest nierozdzielalnym elementem, powodującym, że system ochrony ludności, w aktualnej sytuacji geopolitycznej, nie jest w pełni skuteczny.

Wnioski i zalecenia

Na podstawie przeprowadzonej kontroli Komisja przedstawia następujące wnioski i zalecenia:

1. Z uwagi na to, że obecnie sprzęt i wyposażenie przeznaczone na zarządzanie kryzysowe i ochronę ludności rozlokowane jest w różnych obiektach na terenie miasta, Komisja wnosi o zorganizowanie jednego magazynu przeznaczonego na cel.
2. Biorąc pod uwagę katalog działań określonych w Planie Zarządzania Kryzysowego, przeprowadzić dokładną analizę potrzeb w sprzęt i wyposażenie oraz systematyczny zakup ze środków budżetowych, przeznaczonych na zarządzanie kryzysowe i ochronę ludności.
3. Wystąpić do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z wnioskiem o przyznanie środków na wykonanie systemu ostrzegania alarmowego mieszkańców Kętrzyna na wypadek zagrożeń.
4. Rozważyć celowość nawiązania współpracy z zarządcami budynków wielorodzinnych celem rozpatrzenia możliwości organizacji miejsc doraźnego schronienia (MDS) dla mieszkańców oraz odpowiedniego ich wyposażenia.
5. Po wejściu w życie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej opracować niezbędną dokumentację zgodnie z otrzymanymi w tym zakresie wytycznymi.

Na tym sprawozdanie zakończono i podpisano.

Przewodniczący Komisji: Zbigniew Nowak

Zastępca Przewodniczącego: Ryszard Szymański

Członkowie Komisji: Marzena Gajek

Małgorzata Bylicka

Mateusz Lachowski

Sprawozdanie wykonano w 2 egz.

Egz. Nr 1 - Burmistrz Miasta Kętrzyn

Egz. Nr 2 - Rada Miejska w Kętrzynie